

Živena – spolok slovenských žien

Rok 2020 je na Slovensku bohatý na rôzne výročia. Tento rok oslavujeme 100. výročie vzniku prvého profesionálneho divadla na Slovensku, 75. výročie ukončenia druhej svetovej vojny ako aj iné výročia. V roku 2020 oslavujeme taktiež Rok ženy. Myšlienka vyhlásiť rok 2020 za Rok ženy vznikla v súvislosti so 100. výročím získania volebného práva žien v USA (1920), s cieľom podporiť rodovú rovnosť. Pri tejto príležitosti by sme Vás chceli zoznámiť s najstarším slovenským spolkom žien Živena, ktorého začiatky siahajú do roku 1869. Pri príležitosti 6. výročia vzniku Maticy slovenskej bol 4. augusta 1869 oficiálne založený Spolok Živena. Prekvapujúcim ale je, že sa na vzniku tohto spolku podieľali predovšetkým muži a to Ambro Pietor, Viliam Pauliny-Tóth, či Martin Čulen. Hlavným cieľom založenia v turčianskej stolici – Turčianskom Svätom Martine bolo vzdelávanie slovenských žien vo financiách, varení, výchove detí a kultúre. Aj keď tajomníkmi Živeny boli často muži ako napr. od roku 1894 do 1916 Svetozár Hurban Vajanský, tak hlavnú úlohu odohrávali ženy.

Medzi členkami Živeny boli v 19. storočí ženy, ktoré sa svojou činnosťou zapájali do slovenského národnostného hnutia ako napr. Terézia Vansová, slovenská spisovateľka a predstaviteľka prvej generácie slovenského realizmu. Bola zakladateľkou a redaktorkou prvého ženského časopisu na Slovensku „Dennica“. Významnou členkou spolku bola aj Elena Maróthy-Soltésová, uznávaná dokonca za vedúcu osobnosť slovenského ženského hnutia. V rokoch 1894-1927 bola aj predsedníčkou Živeny. Bola tiež iniciátorkou založenia vlastného literárneho a spolkového časopisu „Živena“. Okrem toho Spolok vydával aj Almanach Živeny a Letopisy Živeny.

Sledujte nás
na našich sociálnych
sieťach:
**Slovenský inštitút
vo Varšave**

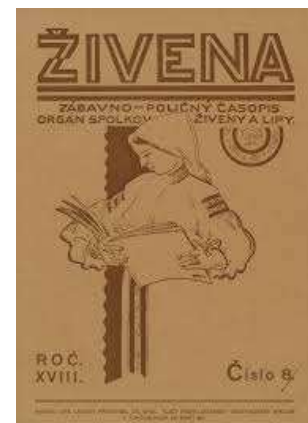

a webovej stránke:
www.mzv.sk/sivarsava

Spolok organizoval aj viaceré podujatia, do ktorých sa zapájali slovenské ženy. V roku 1887 zorganizovali v Martine mimoriadne úspešnú výstavu slovenských výšiviek, zbierali a uchovávali slovenské kroje a piesne. Po prvej svetovej vojne a vzniku Československej republiky sa činnosť Živeny rozšírila. V roku 1919 založili prvú vlastnú školu Živeny a rodinnú školu, v roku 1922 prvé jasle na území Slovenska.

V roku 1955 bola Živena násilne rozpustená a jej opätovné zriadenie sa konalo až po Nežnej revolúcii a to začiatkom roka 1990. Registrácia Spolku sa uskutočnila vďaka spisovateľke Hane Zelinovej, etnografke Ľube Pavlovičovej – Bakovej, libretistke Jele Krčméry – Vrteľovej, ekonómke Zore Breierovej a ďalším významným ženám, ktoré odkaz Živeny ani po desaťročiach neopustili a nadchli preň aj mladšie ženy. Spolok slovenských žien Živena funguje dodnes a jej aktuálnou predsedníčkou je Magda Vášáryová. Živena má v súčasnosti na Slovensku cca 1000 členiek v 12 miestnych odboroch (v Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici, Bratislave, Brezne, Čadci, Jelšave, Lučenci, Martine, Pezinku, Smižanoch, Sučanoch a v Žiline).

Kaštieľ BETLIAR

V údolí rieky Slaná severozápadne od Rožňavy na východnom Slovensku stojí „rozprávkový“ kaštieľ Betliar - reprezentačné lovecké sídlo uprostred nádherného anglického parku s romantickými stavbami, umelou jaskyňou a vodopádom. Rovnako zaujímavý je aj jeho interiér s galériou obrazov, hudobným a loveckým salónom, knižnicou, dobovým nábytkom a exotickými zbierkami. Za svoju rekonštrukciu dostal ocenenie EUROPA NOSTRA. Jednou z najväčších pozoruhodností kaštieľa je ústredná knižnica. Knižnicu v kaštieli založil Leopold Andrásy v roku 1790 a z tohto obdobia pochádza aj jej interiér. Uchováva vyše 14-tisíc zväzkov najmä teologických, historických, geografických a filozofických diel z 15. až 19. storočia, ktoré boli napísané v 6 rôznych jazykoch. Kaštieľ do roku 1945 slúžil potrebám betliarskej vetvy Andrásyovcov. Po druhej svetovej vojne ho zoštátnili, avšak jeho pôvodné zariadenie sa zachovalo a z kaštieľa vzniklo múzeum s expozíciou Bytová kultúra šľachty v 18. a 19. storočí. Kaštieľ obklopuje prekrásny anglický park, ktorý s rozlohou 57 ha patrí k najväčším udržiavaným parkom na Slovensku a je evidovaný v zozname svetových historických záhrad.

Projekcia filmu „ROK ŽENY 2020“

Pozývame na projekciu filmu pri príležitosti „Roku ženy“, ktorý tento rok slávime. Myšlienka vyhlásiť rok 2020 za Rok ženy vznikla v súvislosti so 100. výročím získania volebného práva žien v USA (1920), s cieľom podporiť rodovú rovnosť. Témou je prezentácia ženy v spoločnosti, rodová rovnosť s premostením na históriu, tradičnú slovenskú kultúru a významné svetové i slovenské ženské osobnosti. Film začína referenciou o spoločných hodnotách EÚ/SR v oblasti rodovej rovnosti. Ďalej poukazuje na význam ženy v minulosti a postupné zmeny. Taktiež odzrkadľuje vplyv tradičných dekorácií a ženských zručností na dnešnú módu.

Film si môžete pozrieť na FB stránke Slovenského inštitútu vo Varšave.

